

Старцева В. О., магістр спеціальності 035 Філологія
Освітня програма «Германські мови та літератури (переклад включно),
перша англійська»

Стеценко В. В., кандидат економічних наук, доцент
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і
торгівлі» (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ АНГЛІЙСЬКОГО МЕДІА-ДИСКУРСУ

В умовах інтеграції нашої держави у світове економічне співтовариство, зростає кількість текстів економічної тематики, які представляють інтерес для україномовного читача. Відповідно, з лінгвістичного погляду актуальним є вивчення англійської економічної термінології та способів її перекладу.

Проблемі особливостей перекладу з англійської мови на українську присвячено багато наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, зокрема: А. Р. Білоусової, Л. І. Борисової, В. Н. Крупнова та інших.

Метою статті є дослідження особливостей перекладу економічних термінів англійського медіа-дискурсу.

При перекладі англійського терміну на українську мову не завжди спостерігається тотожність у його структурному та морфемному складі. Наприклад, термін «Subsidiary» перекладається на українську мову двокомпонентним словосполученням, яке складається з прикметника та іменника, - «дочірня компанія», а однокомпонентний термін «*superannuation*» - словосполученням, що складається з двох іменників, які з'єднані прийменником, - «звільнення на пенсію. При перекладі на українську мову контекстів, які містять терміни й терміни-словосполучення, також маніфестується різний структурний склад термінів на вихідній мові, та мові перекладу. Наприклад, *Households earning from \$ 500000 to \$ 1 million would have to pay a 1.5 % **surtax*** [7] (Сім'ї, дохід яких складає від 500 000 до 1 000 000 доларів США, повинні платити 1,5 % **додатковий прибутковий податок**). Однокомпонентний термін «*surtax*» передається своєю регулярною відповідністю, яка структурно йому не тотожна, і являє собою словосполучення, побудоване за моделлю «прикм. + прикм. + імен.».

Іноді в термінологічних словосполученнях, які мають однаковий набір компонентів на вихідній мові, та мові перекладу, простежуються морфологічні

відмінності. Наприклад, у словосполученнях «*currency crisis*» та «*investment fund*» ад'юнктами є іменники, тоді як у їх еквівалентах на мові перекладу роль ад'юнкта виконують прикметники - «валютна криза», «інвестиційний фонд».

Відзначимо, що найбільш продуктивна модель англійських економічних термінологічних словосполучень «N + N», як правило, відповідає українській конструкції «прикм. + ім.». Наприклад, *The same day Putin announced liberal point-man and Deputy Prime Minister Igor Shuvalov would become a personal «investment ombudsman» for foreign investors* [5] (В той же день Путін призначив ліберального віце-прем'єра Ігоря Шувалова спеціальним «інвестиційним омбудсменом» для іноземних інвесторів). Однак, при перекладі термінологічних словосполучень, побудованих за моделлю «N + N», може спостерігатися зміна відмінкової форми визначального іменника (*risk figure* - показник ризику; *tax rate* – ставка податку). Наприклад, *As the current account deteriorates in 2019 and 2020, the **exchange rate** will be increasingly driven by net **capital flows**, if oil prices remain within the projected range* [8] (У 2019 р. і 2020 р. ситуація з балансом поточних операцій погіршиться, і курс гривні буде все більшою мірою визначатися потоками капіталу, якщо ціни на нафту залишаться в рамках прогнозованих величин).

Окрім того, може спостерігатися зміна відмінкової форми визначального іменника із введенням прийменника: *income tax* – податок на прибуток, *sales tax* – податок з продажів. Наприклад, *These tax hikes would be so big, in fact, that topbracket taxpayers might end up paying a rate of 67 percent on ordinary income and nearly 50 percent on **capital gains*** [6] (Фактично накручування податків може стати настільки високим, що закінчиться все тим, що заможні платники податків будуть платити 67 % зі звичайного доходу і майже 50 % з доходу від приросту капіталу). Зміна числа може відбуватися одночасно зі зміною відмінкової форми, в тому числі, із введенням прийменника: *share turnover* - емісія акцій; *share subscription* - підписка на акції.

*The **current account surplus** has turned into a near deficit and a sure deficit by 2019* [6] (Сальдо за поточними рахунками майже стало негативним, а в 2019 році, безсумнівно, стане негативним).

Що стосується перекладу термінів, які складаються з двох іменників, з'єднаних прийменником «of», як правило, в мові перекладу використовується структура «імен. + імен. в родовому відмінку». Наприклад, *This, along with continued **outflows of capital** from the country, may lead to a more volatile UAH.*

(Поряд з продовженням **відтоку капіталу** з країни це може привести до зростання волатильності курсу гривні).

Досить поширена модель побудови англійських економічних термінологічних словосполучень (Adj + N) знаходить своє вираження в українському словосполученні, побудованому за моделлю (прикм. + імен.), і не представляє складнощів при перекладі. При перекладі багаточленних термінологічних словосполучень (3 і більше) перед перекладачем постає проблема встановлення внутрішніх смислових зв'язків. Н. В. Крупнов пропонує спочатку знайти ключове слово, а потім «... йти від нього до його безпосереднього визначення» [3, с. 121]. Допомогти при перекладі багатокomпонентних термінологічних словосполучень може й трансформація з їх редукування, тобто, послідовне вилучення з них по одному компоненту, який не має міцних структурно-семантичних відносин з іншими модифікаторами, зведення їх до вихідних двослівних поєднань [1, с. 6]. Наприклад, у багатокomпонентних словосполученнях *marginal productivity of labour*, *marginal productivity of capital* можливе редукування компонентів *labour* і *capital* відповідно, що дозволяє звести їх до двослівних термінологічних поєднань *marginal productivity* – гранична продуктивність.

Розуміння відносин між модифікаторами і компонентами вихідної структури в складі багатокomпонентних термінологічних словосполучень може ґрунтуватися на виділенні трьох основних їх типів: а) поширюючі елементи можуть відноситись до всього поєднання у цілому – *marginal social benefit*, *marginal rate of substitution*; б) поширюючі елементи групуються навколо одного з компонентів поєднання – головного, або залежного – і конкретизують значення утвореної синтаксичної групи *industry demand for labour*; *managerial theories of the firm*; в) обидва компоненти вихідного поєднання можуть мати свої модифікатори *Gauss principle of least constraint*.

Після аналізу багатокomпонентного термінологічного поєднання необхідно перейти до синтезу його еквівалента мовою перекладу. Л. І. Борисова вказує на найбільш поширені способи перекладу термінів: а) виявлення у мові перекладу еквіваленту терміну мови оригіналу; б) створення нового терміну шляхом надання існуючому слову, чи словосполученню в мові перекладу нового значення під впливом терміну мови оригіналу (семантична конвергенція); в) транскрибування (транслітерування); д) калькування; е) запозичення; ж) використання інтернаціоналізмів, та його складових

елементів; к) використання описових конструкцій [2, с.16].

На думку вченої, «вибір способу перекладу залежить від багатьох чинників, зокрема, логіко-предметного, термінологічного, лінгвістичного, стилістичного, та фактору нормативності) [2, с.16].

За результатами аналізу англійських економічних термінів виявлено, що 54 % перекладено своїми словниковими (регулярними) відповідниками, а 46 % трансформаційним способом.

Таким чином, зробимо висновок, що англійський економічний термін функціонує у тексті, а, отже, під час перекладу українською мовою необхідно звертатися до спеціалізованих словників, і навіть враховувати роль контексту та правильно застосовувати перекладацькі прийоми. Особливу проблему складає переклад багатокomпонентних термінологічних словосполучень.

Література:

1. Білоусова А. Р. Субстантивні термінологічні словосполучення у мові англійської наукової літератури : Дис. ... канд. філол. наук. Москва : МПГУ, 2019. 18 с
2. Борисова Л. І. Навчальна експериментальна програма з курсу «Теорія та практика науково-технічного перекладу». Англійська мова. Київ : Знання, 2013. 30 с.
3. Крупнов В. Н. Практикум з перекладу з англійської мови на українську : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2015. 297 с.
4. A Dictionary of Economics / By John Black. N.Y., Oxford University Press Inc., 2002
5. Financial Times. URL: <https://www.ft.com> (дата звернення : 12.10.2021).
6. Forbes. URL : <https://www.forbes.com> (дата звернення : 12.10.2021).
7. The Economist. URL: <https://www.economist.com> (дата звернення : 12.10.2021).
8. The Wall Street Journal. URL: <https://www.wsj.com> (дата звернення : 12.10.2021).